

Veiligheid

Minder geregistreeerde criminaliteit, meer kinderschermingsmaatregelen

Geregistreeerde criminaliteit sinds 2005 gedaald

- Vermogensmisdrijven vormen met 60 procent het grootste aandeel
- Gevolgd door vernielingen (20 procent) en geweldsmisdrijven (11 procent)

Vooraf jonge vrouwen voelen zich onveilig

- In 2009 voelde 26 procent van de Nederlanders zich wel eens onveilig
- Onveiligheidsgevoelens sterker in grote steden

Slachtofferpercentages in de Randstad het hoogst

- In 2009 is 27 procent van de bevolking slachtoffer geweest van één of meer delicten
- 6 procent is slachtoffer geweest van geweld

Slachtofferhulp

- In 2009 hebben ruim 140 duizend slachtoffers verzocht om slachtofferhulp
- Vrouwen kloppen vaker aan bij slachtofferhulp dan mannen na een geweldsdelict

Steeds meer kinderschermingsmaatregelen

- In 2008 weer stijging van het aantal onder toezicht gestelde kinderen
- Aantal kinderen onder voogdij neemt ook toe

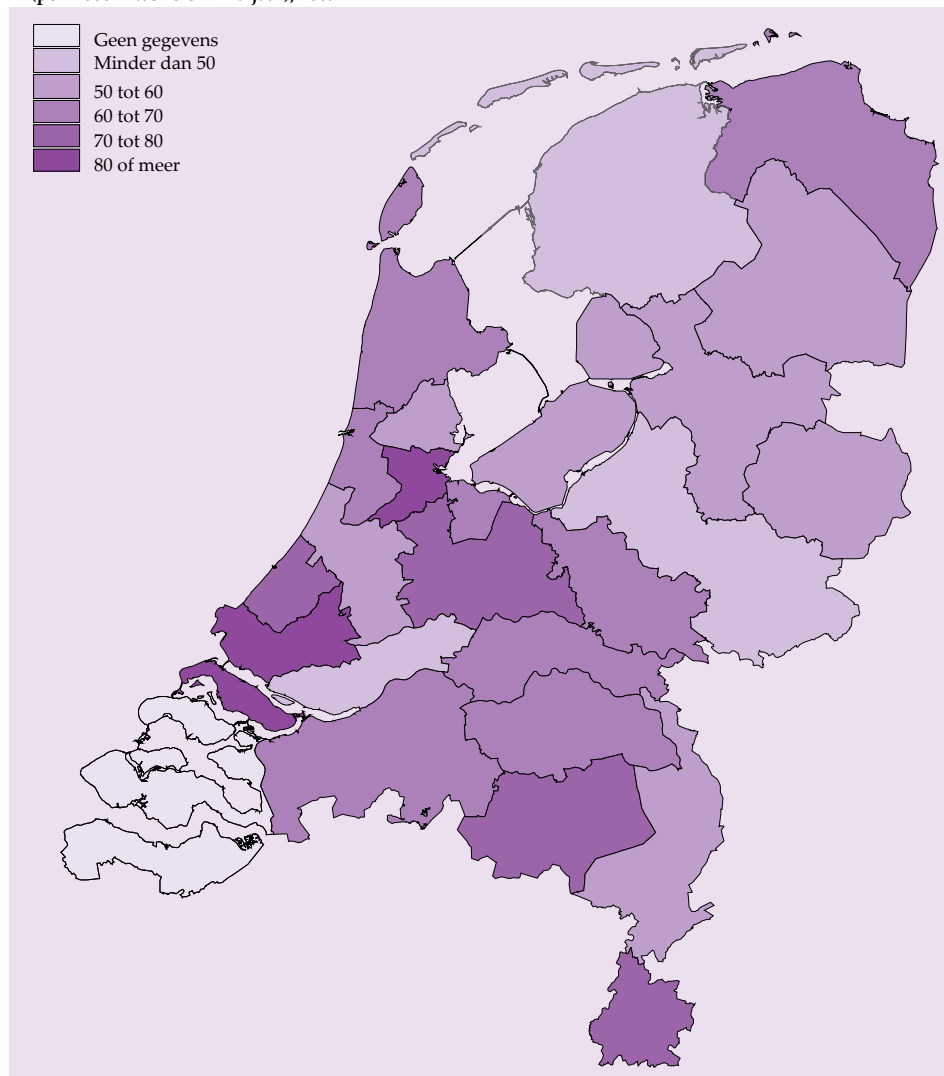
Het gevoel van (on)veiligheid speelt een belangrijke rol in het welzijn van burgers. In Nederland voelt ruim een kwart van de mensen zich wel eens onveilig. Vooral jonge vrouwen voelen zich vaak onveilig. In de Randstedelijke regio's voelen minder mensen zich veilig dan in de landelijke gebieden. Tegen steeds meer ouders in Nederland worden gezagsbeperkende maatregelen genomen omdat de ontwikkeling van het kind ernstig wordt geschonden of dreigt te worden geschonden.

1. *Geregisteerde criminaliteit sinds 2005 gedaald*

- Vermogensmisdrijven vormen met 60 procent het grootste aandeel
- Gevolgd door vernielingen (20 procent) en geweldsmisdrijven (11 procent)

In 2009 registreerde de politie ruim 1 miljoen misdrijven. De geregisteerde criminaliteit is daarmee even hoog als in 2008. In de periode 2005–2009 daalde het aantal door de politie

1. Door de politie geregisteerde misdrijven uit het Wetboek van Strafrecht naar politieregio (per 1 000 inwoners 12–79 jaar), 2009

geregistreerde misdrijven met 7 procent. De geregistreerde criminaliteit bestond in 2009 voor bijna 60 procent uit vermogensmisdrijven. Inbraak, zakkenrollerij en diefstal uit de auto zijn hiervan de meest voorkomende varianten. Het totale aantal geregistreerde vermogensmisdrijven daalde tussen 2005 en 2009 met 9 procent, het totale aantal geweldsmisdrijven met 4 procent en het totale aantal vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag met 10 procent.

Per hoofd van de bevolking zijn de meeste misdrijven geregistreerd in de politieregio's Rotterdam-Rijnmond en Amsterdam-Amstelland: meer dan 80 misdrijven per duizend inwoners. In de politieregio's buiten de Randstad worden minder misdrijven per duizend inwoners geregistreerd. Het zuidoosten van Brabant en Zuid-Limburg vormen een uitzondering op deze regel.

In grote lijnen geldt hetzelfde regionale beeld bij het aantal mishandelingen per duizend inwoners. Ook hier scoren de regio's Amsterdam-Amstelland en Rotterdam-Rijnmond relatief hoog, maar ook de regio Groningen. In deze regio's zijn meer dan vijf mishandelingen per duizend inwoners geregistreerd. In veel landelijke regio's ligt dit cijfer aanzienlijk lager en in de buurt van drie mishandelingen per duizend inwoners.

2. Vooral jonge vrouwen voelen zich onveilig

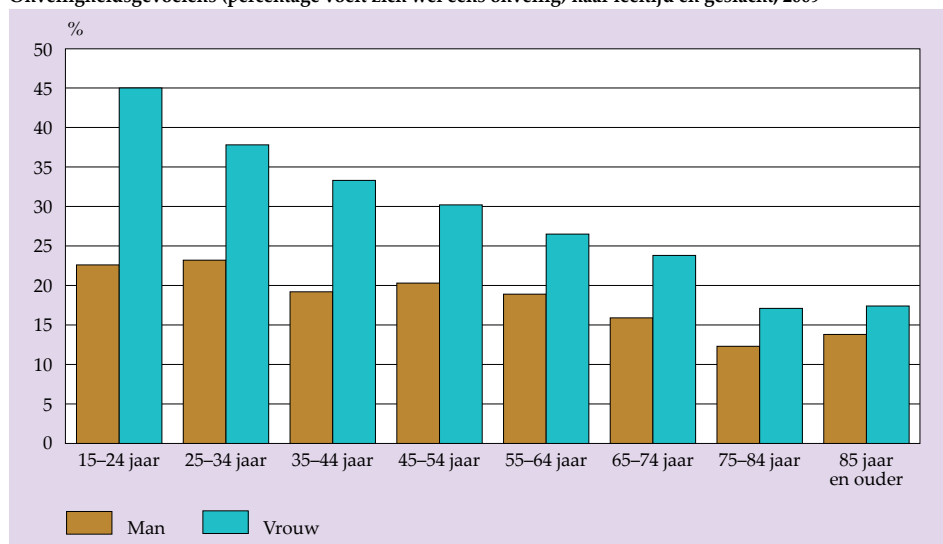
- In 2009 voelde 26 procent van de Nederlanders zich wel eens onveilig
- Onveiligheidsgevoelens sterker in grote steden

In 2009 zegt ruim een kwart van de Nederlanders van 15 jaar en ouder zich wel eens onveilig te voelen. Dit aandeel is nagenoeg gelijk aan dat van 2008. Vooral vrouwen tot de leeftijd van 54 voelen zich wel eens onveilig. Jongere vrouwen voelen zich onveiliger dan oudere vrouwen. Bijna de helft van de vrouwen tussen 15 en 24 voelt zich wel eens onveilig, terwijl maar 17 procent van de vrouwen vanaf 75 jaar zich wel eens onveilig voelt. Vrouwen voelen zich onveiliger dan mannen. Het aandeel mannen dat zich onveilig voelt neemt met de leeftijd wel veel minder sterk af dan bij vrouwen.

In de Randstedelijke gebieden voelen meer mensen zich onveilig dan in de meer landelijke regio's. De meer landelijke provincies Groningen en Limburg vormen op dit beeld een kleine uitzondering. Dit beeld komt dus in grote lijnen overeen met de regionale verschillen op het gebied van de geregistreerde criminaliteit. Vooral in de provincies Friesland en Drenthe en in grote delen van Overijssel en Gelderland voelen relatief weinig mensen zich onveilig.

In Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht voelt een groter deel van de mensen zich

Onveiligheidsgevoelens (percentage voelt zich wel eens onveilig) naar leeftijd en geslacht, 2009

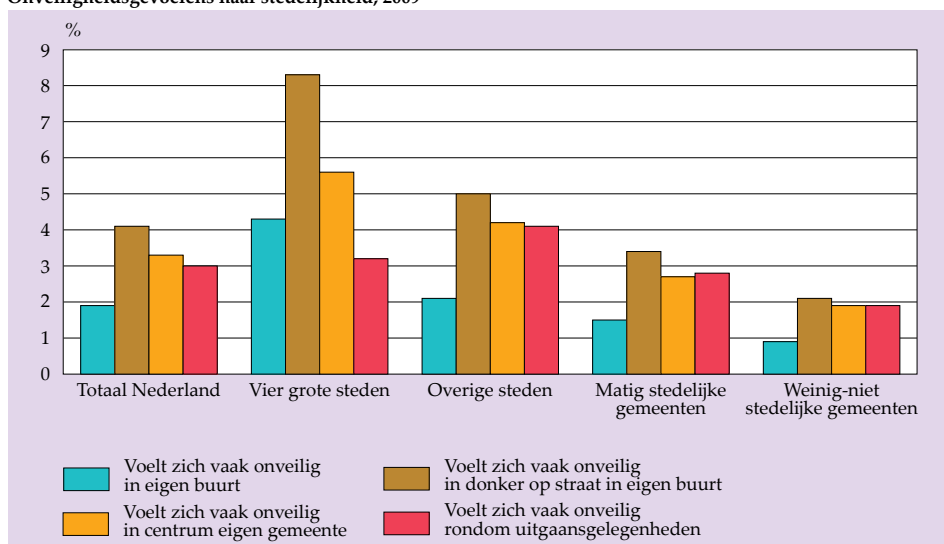
Bron: Integrale Veiligheidsmonitor 2009 (CBS, ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties).

onveilig in de eigen buurt en in het donker op straat in de eigen buurt dan in de overige woonomgevingen in Nederland. In het donker is het onveiligheidsgevoel in alle typen woongemeenten ongeveer dubbel zo groot. Ook voelt een wat groter deel van de mensen uit de vier grote steden zich onveilig in het centrum van de eigen gemeente. Opvallend is dat het onveiligheidsgevoel rondom uitgaansgelegenheden juist het sterkst is in steden die niet tot vier grote steden behoren.

Vergeleken met het aandeel mensen dat zich wel eens onveilig voelt is de eigen inschatting van mensen over de kans daadwerkelijk slachtoffer te worden relatief laag. Slechts een klein deel van de mensen, bijna 6 procent, acht de kans groot tot heel groot om in het komende jaar slachtoffer te worden van inbraak in de woning. Mannen en vrouwen van middelbare leeftijd schatten deze kans het hoogst in. Een iets kleiner deel van de mensen schat de kans hoog in om slachtoffer te worden van portemonneefdiefstal. Veel minder mensen denken slachtoffer te worden van mishandeling (1,7 procent). Van de mannen en vrouwen tot 25 jaar schat 2,4 procent de kans op mishandeling (heel) groot.

In de politieregio's waarin de grote steden liggen acht een groter deel van de bevolking de kans groot of heel groot om slachtoffer te worden van mishandeling. Uit de geregistreerde criminaliteit blijkt daarnaast dat het aantal mishandelingen (per duizend inwoners) het hoogst is in die regio's. Met uitzondering van Zuid-Limburg zijn er in de meer landelijke gebieden aan de randen van Nederland minder mensen die denken slachtoffer te worden van mishandeling.

Onveiligheidsgevoelens naar stedelijkheid, 2009

Bron: Integrale Veiligheidsmonitor 2008/2009 (CBS, ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties).

3. Slachtofferpercentages in de Randstad het hoogst

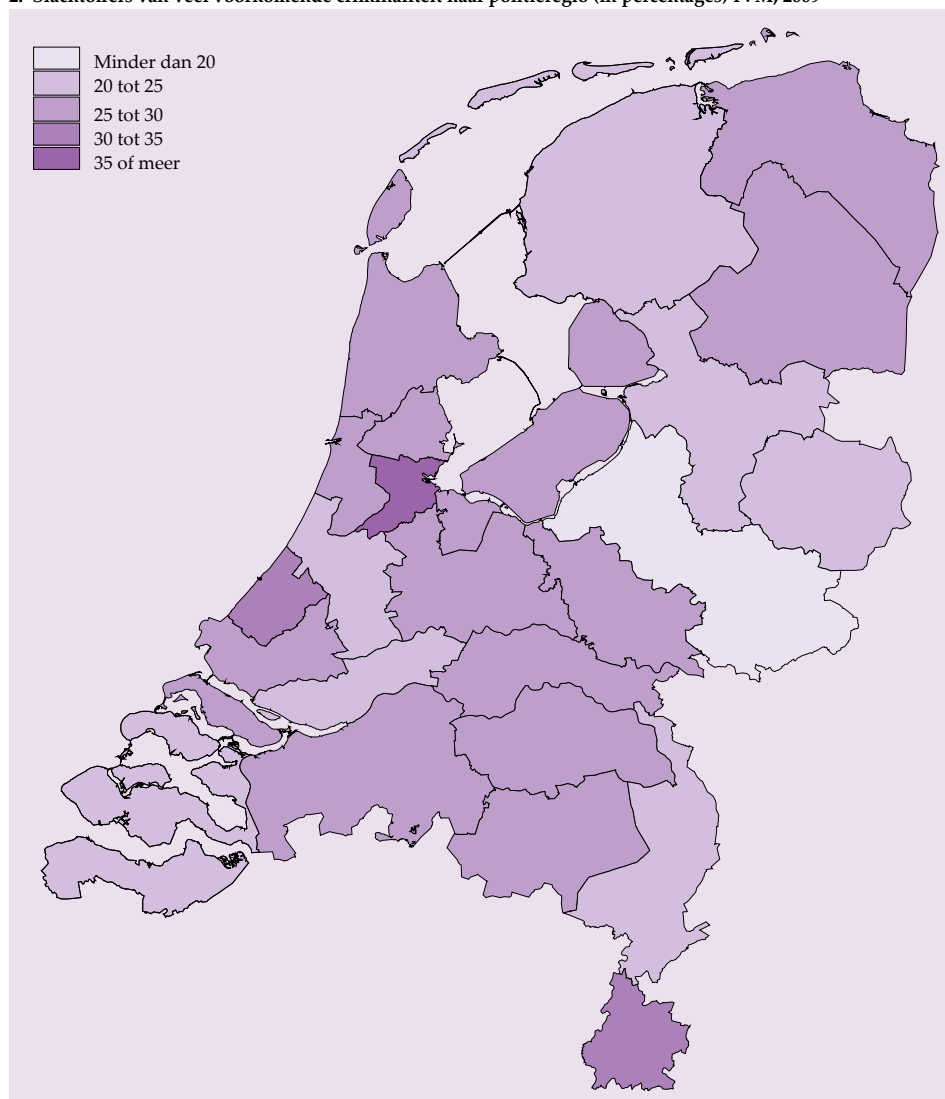
- In 2009 is 27 procent van de bevolking slachtoffer geweest van één of meer delicten
- 6 procent is slachtoffer geweest van geweld

Van alle inwoners van Nederland van 15 jaar en ouder gaf 27 procent aan in 2009 daadwerkelijk eenmaal of vaker slachtoffer te zijn geweest van veel voorkomende criminaliteit. Onder veel voorkomende criminaliteit vallen geweldsdelicten, vermogensdelicten, vernieling en vandalisme.

Bijna 6 procent van alle inwoners werd slachtoffer van geweldsdelicten (seksuele misdrijven, mishandeling en bedreiging) waarvan bedreiging met 4 procent het meest voorkwam. 13 procent van de bevolking gaf aan in 2009 van één of meer vermogensdelicten slachtoffer geweest te zijn. Van vandalisme zei 14 procent van de mensen in 2009 slachtoffer te zijn geweest. Mannen werden meer slachtoffer van vandalisme en van geweldsdelicten als mishandelingen en bedreigingen dan vrouwen. Vrouwen worden relatief meer slachtoffer van zedenmisdrijven. Mannen en vrouwen worden ongeveer even veel slachtoffer van vermogensmisdrijven en van de overige delicten.

Per politieregio varieert het totale slachtofferpercentage van twintig procent (Noord- en Oost-Gelderland) tot 36 procent (Amsterdam-Amstelland). Behalve in Noord- en Oost-Gelderland ligt dit percentage ook in veel andere landelijke gebieden lager dan in de

2. Slachtoffers van veel voorkomende criminaliteit naar politieregio (in percentages) IVM, 2009

regio's Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid. In de regio's waar een groter gevoel van onveiligheid bestaat, rapporteren dus ook meer mensen daadwerkelijk slachtoffer van criminaliteit te zijn geweest.

Van de slachtoffers van criminaliteit doet slechts een deel aangifte bij de politie. Van de vermogensdelicten wordt naar verhouding het meeste aangifte gedaan, al gebeurt dat nog niet in de helft van de gevallen. Van vandalisme (16 procent) en van geweldsdelicten (12 procent) doet een nog veel kleiner deel van de mensen aangifte bij de politie.

4. Slachtofferhulp

- In 2009 hebben ruim 140 duizend slachtoffers verzocht om slachtofferhulp
- Vrouwen kloppen vaker aan bij slachtofferhulp dan mannen na een geweldsdelict

Bureau Slachtofferhulp verleent enerzijds eenmalige diensten als eerstelijns hulp. Deze bestaat uit doorverwijzen en informatie verschaffen. Anderzijds verleent Bureau Slachtofferhulp structurele hulp in de vorm van emotionele en praktische ondersteuning en juridische hulp.

In 2009 hebben ruim 140 duizend slachtoffers zich op enigerlei wijze aangemeld bij het Bureau Slachtofferhulp. In ruim drie kwart van de gevallen ging het om delicten. De overige meldingen betroffen verkeersproblemen. Bijna de helft van de gevallen heeft betrekking op geweldsmisdrijven. Mannen melden zich vaker als verkeersslachtoffer, terwijl vrouwen vaker aankloppen na slachtoffer te zijn geweest van een geweldsdelict. Jongeren melden zich vaker dan ouderen als slachtoffer van een geweldsdelict, terwijl ouderen zich naar verhouding vaker melden als gevolg van een vermogensdelict.

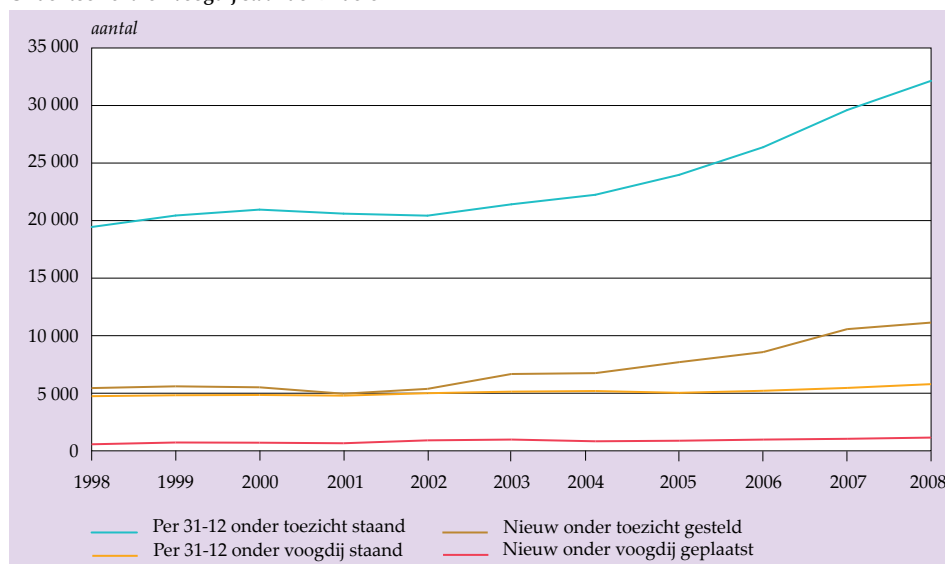
5. Steeds meer kinderbeschermingsmaatregelen

- In 2008 weer stijging van het aantal onder toezicht gestelde kinderen
- Aantal kinderen onder voogdij neemt ook toe

Ook kinderen kunnen te maken krijgen met vormen van onveiligheid. Als de ontwikkeling van een kind ernstig wordt geschonden of dreigt te worden geschonden, kan de rechter op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming een kinderbeschermingsmaatregel uitspreken. De meest voorkomende kinderbeschermingsmaatregel is de ondertoezichtstelling. Ondertoezichtstelling is een gezagsbeperkende maatregel. De ouders raken het gezag niet kwijt, maar het gezag wordt wel beperkt. De ouders krijgen hulp en steun van een gezinsvoogd van Bureau Jeugdzorg of van een landelijk werkende instelling. Het kind kan thuis blijven wonen of het kan uit huis worden geplaatst, in een pleeggezin of in een tehuis. De ouders zijn verplicht de aanwijzingen van de gezinsvoogd op te volgen.

In 2008 werden 11,1 duizend kinderen onder toezicht gesteld. Aan het eind van dat jaar stonden 32,1 duizend kinderen onder toezicht. Dit is een stijging van meer dan 50 procent ten opzichte van het jaar 2000, toen 21 duizend kinderen onder toezicht stonden. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan verruiming van de grond voor ondertoezichtstelling van minderjarigen in 2008. Dit maakte het mogelijk om ook kinderen met relatief lichte problemen onder toezicht te stellen.

Onder toezicht- en voogdij staande kinderen

Aantal kinderen onder voogdij neemt ook toe

Als ouders de verzorging en de opvoeding van hun kind niet aankunnen, kunnen ze uit het ouderlijk gezag worden ontheven. Als ouders hun kind heel ernstig verwaarlozen of misbruiken, kan de rechter hen uit het ouderlijk gezag ontzetten. Het kind wordt in deze gevallen uit huis geplaatst. Het Bureau Jeugdzorg of een landelijk werkende instelling krijgt de voogdij over het kind. Het kind gaat meestal voor onbepaalde tijd naar een pleeggezin of een instelling.¹⁾ De ouders kunnen na verloop van tijd de rechter vragen in hun gezag hersteld te worden. Het aantal kinderen dat onder voogdij stond bedroeg in 2008 5,8 duizend, een stijging van bijna 20 procent ten opzichte van 2000. In 2008 ging het om ruim duizend nieuwe gevallen.

Van voorlopige voogdij is sprake als de kinderrechter in een crisissituatie het gezag over een minderjarige (voorlopig) overdraagt aan een Bureau Jeugdzorg of een landelijk werkende instelling. Voorlopige voogdij kan gevolgd worden door een ontheffing of ontzetting uit de ouderlijke macht, maar dit hoeft niet. Voorlopige voogdij kan bijvoorbeeld nodig zijn om een medische behandeling voor het kind veilig te stellen waar de ouders geen toestemming voor hebben gegeven. In 2008 werden 400 kinderen onder voorlopige voogdij geplaatst.

¹⁾ Het gaat hier uitsluitend over voogdij via de rechter. Als bijvoorbeeld de ouders zijn overleden en familieleden voor de kinderen gaan zorgen, dan wordt dit hier niet meegeteld.

Toelichting

Slachtofferschap en onveiligheidsgevoelens

De Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) is een onderzoek onder de bevolking van 15 jaar en ouder over onder meer de leefbaarheid van de woonbuurt, buurtproblemen, beleving van onveiligheid, slachtofferschap van veel voorkomende criminaliteit. De eerste uitvoering van de IVM vond eind 2008 plaats. De gegevens van 2008 en 2009 zijn niet zonder meer te vergelijken met die van 2007 en eerder uit de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR). Dit komt onder andere door een andere vraagstelling en methode van waarneming.

In IVM komen geen verkeersdelicten voor; dit zijn vaak slachtofferloze delicten zoals door rood licht rijden, onder invloed rijden e.d.

Bureaus Slachtofferhulp

De dienstverlening van Slachtofferhulp Nederland wordt nauwkeurig bijgehouden. De dienstverlening wordt onderverdeeld in emotionele, praktische en juridische ondersteuning. Het zijn niet alleen slachtoffers die zich melden bij het bureau maar ook getuigen, benadeelden, direct betrokkenen, nabestaanden en zelfs daders.

Tot 2008 werden de beëindigde zaken geteld, maar vanaf 2008 is men over gestapt naar de slachtoffers die zich aanmelden.

Geregistreerde criminaliteit

De gegevens over geregistreerde criminaliteit zijn afkomstig van de 25 politieregio's. De gegevens van de meeste regiokorpsen worden per incident (misdrijf of andere activiteit) vanuit de geautomatiseerde systemen van incidentenregistratie naar het CBS gestuurd. De overige korpsen leveren tellingen naar type misdrijf of groep van wetsartikelen. De gegevens worden op gemeenteniveau ontvangen, zodat elke regionale indeling en categorisering van gemeenten kan worden gemaakt.

Voogdij en ondertoezichtstelling

Als de ouders ongeschikt zijn of onmachtig om hun kind te verzorgen en op te voeden, kan de rechter de ouders uit het ouderlijk gezag ontheffen. Het Bureau Jeugdzorg of een landelijk werkende instelling voor (gezins)voogdij krijgt de voogdij over het kind. Het kind gaat meestal voor onbepaalde tijd naar een pleeggezin of een instelling.

Bij ondertoezichtstelling krijgen de ouders bij de opvoeding hulp en steun van een gezinsvoogdijwerker van het Bureau jeugdzorg of van een landelijk werkende instelling voor (gezins)voogdij. Het kind kan thuis blijven wonen of het kan uit huis worden geplaatst.

Referenties

Jaarverslag Slachtofferhulp Nederland 2009, Utrecht, juni 2010.

Integrale Veiligheidsmonitor 2009 – Landelijke rapportage. CBS, Den Haag/Heerlen.

Integrale Veiligheidsmonitor 2009 – Tabellenrapport. CBS, Den Haag/Heerlen.

Kerncijfers: Veiligheid

Politieregio	IVM 2009							Geregistreerde criminaliteit 2009	
	Voelt zich wel eens onveilig	Voelt zich wel eens onveilig in eigen buurt	(Heel) grote kans op slachtofferschap			Slachtofferschap		Wetboek van Strafrecht	Mishandeling
			inbraak	portemonnee-diefstal	mis-handeling	totaal	mis-handeling		
	%							per 1 000 inwoners	
Groningen	25,2	15,4	3,7	4,4	1,4	26,8	1,4	65,2	5,0
Friesland	19,9	10,9	2,3	2,1	0,9	21,7	0,9	41,5	2,9
Drenthe	19,5	11,9	2,7	2,9	1,3	25,2	1,7	52,9	3,7
IJsselland	19,6	12,3	3,2	4,5	1,0	23,3	0,8	50,9	3,9
Twente	20,4	12,6	3,5	3,1	1,1	21,8	0,7	51,8	3,6
Noord- en Oost-Gelderland	19,8	11,9	3,1	2,9	0,7	19,9	0,7	49,3	3,4
Gelderland-Midden	26,8	16,4	5,8	4,2	1,5	25,8	0,9	63,4	3,8
Gelderland-Zuid	24,0	14,9	6,1	4,4	1,0	25,8	1,0	66,5	3,8
Utrecht	28,4	18,3	7,4	5,9	2,2	28,0	0,9	70,5	3,8
Noord-Holland-Noord	26,1	15,4	5,2	4,7	1,7	28,7	1,6	62,9	3,9
Zaanstreek-Waterland	23,8	12,8	4,3	3,9	1,1	28,1	1,0	55,7	4,4
Kennemerland	24,2	12,3	3,7	4,2	0,8	25,6	1,2	65,6	4,2
Amsterdam-Amstelland	35,0	25,5	7,6	9,1	3,1	36,2	1,6	104,8	5,6
Gooi en Vechtstreek	26,1	16,8	7,5	5,3	1,3	28,3	0,9	66,4	3,6
Haaglanden	30,2	22,9	9,1	8,0	3,1	31,3	1,4	70,7	4,3
Hollands Midden	25,4	13,3	5,4	6,0	1,0	24,3	1,2	58,5	3,7
Rotterdam-Rijnmond	29,7	21,7	8,1	7,8	2,9	28,5	1,0	80,6	5,0
Zuid-Holland-Zuid	27,2	15,7	4,3	6,4	1,6	24,9	1,1	46,8	3,2
Zeeland	21,3	13,3	4,6	4,8	1,3	22,0	1,1	.	.
Midden- en West-Brabant	27,0	19,5	6,8	5,9	1,7	28,3	1,1	69,7	4,1
Brabant-Noord	21,9	15,3	5,7	4,4	1,0	25,8	1,1	60,5	3,3
Brabant-Zuidoost	24,1	17,7	7,0	5,1	1,3	27,1	1,0	72,8	4,2
Limburg-Noord	25,8	18,4	5,8	4,4	1,1	23,3	1,2	58,7	3,7
Limburg-Zuid	28,0	20,7	8,3	5,5	2,6	30,8	1,2	77,3	4,0
Flevoland	29,2	19,3	5,2	5,3	1,3	29,1	1,9	56,9	3,8

Bron: Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) 2009 en de Politiestatistiek.